

ZAGONETKE IZ KRIVOG PUTA I KRMPOTA

Narodno blago prikupljalo se različitim metodama i na različite načine. Zagrebački »zabavni i poučni list za odrasliju mladež« POBRATIM (1891—1916) pokrenuo je među svojim čitateljima, đacima, akciju da u svom zavičaju skupljaju narodne poslovice, zagonetke i pitalice, a zatim ih je objavljivao na svojim stranicama.

Tako se zbilo da su dva gimnazijalca Senjske gimnazije objavili u studenom i prosincu 1904. u tri broja POBRATIMA dvadeset i sedam narodnih zagonetaka, koje su prikupili u svojim rodnim mjestima »Krivomputu« i Krmopotama.

U POBRATIMU broj 5 od 1. XI. 1904. (str. 106) je »Sabrao u rodnom selu Krivomputu gimnazijalac; Senj« ovih jedanaest narodnih umotvorina pod naslovom »Narodne zagonetke«:

1. Imam kravu; kad ju potegnem za rep, snikne. — Vidjelica.
2. Skoči srna preko trna; gdje zaprla, tu zamrla. — Ziga (iskra od vatre).
3. Četiri vise, dva brane, četiri nose, jedan goni, dva vode. — Krava.
4. Dvije sestre, jedna drugu češlja. — Gargaše (čim se vlači vuna).
5. Tri brata pod jednom kapom. — Stolec (mali seoski stočić za sjedanje oko vatre).
6. Jedna baba, dvadeset očiju. — Peć.
7. Sjedi čučak na putiću u zelenom kaputiću. — Trn.
8. Ide gospa iz peći, nosi vlasi niz pleći. — Ovca.
9. Tijelo drveno, srce prteno. — Skrinja.
10. U vodi suho, u vatri mokro. — Olovo.
11. Obrijan djedo na slami sjedi. — Jaje.

Dok je ovu prvu rukovet skupio anonimni senjski »gimnazijalac«, drugu i treću pregršt narodnih zagonetaka je »Pribilježio Joso Bunjevac-Bunjevački uč. IV. gimn. razr. u Senju«. U broju 7 od 1. XII. 1904. (str. 153) objavljeno mu je ovih deset narodnih zagonetaka:

1. Ja odovud, ti odonud, sastat ćemo se kod kruške, lipuške. — Tkanica (pâs).
2. Petero braće kuću rade, a ne će ni jedan u njoj stanovati. — Igle.
3. Zamumuljano, zakukuljano, zadevetano, zadesetano; nitko ga ne može odmumuljiti, raskukuljiti, razdevetati, razdesetati, nego onaj, koji ga je zamumuljio, zakukuljio, zadevetao, zadesetao. — Ključ i ključanica.
4. Što je nad nebom? — Tjeme (nad nebom u ustima).
5. Crven visi, kosmat misli. — Mačka i butina (pršut, šunka).
6. Na kojoj strani pas ima više dlake? — Na koju rep okrene.
7. Zašto ima časnik svijetla puca (dugmeta)? — Da se zaputi (zakopča) njima.
8. Što je prije Boga? — Prije.
9. Riđan liže lugana. — Plamen i kotao.

10. Ja vidim svaki dan, car malo kada, Bog nikada. — Vidimo jedan drugoga, car cara malokada, Bog Boga nikada (jer samo je jedan Bog).

Uz ovih deset zagonetaka (među kojima su neke pitalice) nije izričito navedeno gdje ih je sakupljač »pribilježio«.

U POBRATIMU broj 8 od 15. XII. 1904. (str. 168) izričito stoji da ih je »Sabrao u rodnom selu Krmpotama«. Evo tih šest krmpotskih narodnih zagonetaka:

1. Jedna kriva vinta, preko svega svijeta. — C e s t a.
2. Majka kamena, sinci gozdjeni; sinci govore, majka ne more. — C r k v a i z v o n a.
3. Medo rda preko devet brda, tijelo mu se laska ko jelova daska. — M j e s e c.
4. Sve može u kuću, a rogovi ne mogu. — S v r d a o.
5. Grčilo mrčilo; ako ne pogodiš, zgrčila ti se duša i tijelo! — K o m a š t r e (v e r i g e) (Na čemu visi kotao.)
6. Prede, a prelja nije. — M a č k a.

Premda po broju zagonetaka ovaj priložak nije velik, on je ipak značajan jer nadopunjuje etničku sliku jednog kraja, a možda će pomoći i stručnjacima za narodnu književnost naših naroda upravo stoga što možda daje neku novu zagonetku ili njenu varijaciju, a daje i njihovu lokaciju.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE VOLKSRAETSEL AUS KRIVI PUT UND KRMPOTE BEI SENJ

von Slavko Peleh

Die Zagreber Halbmonatschrift »Pobratim« (1891—1916) hat Raetsel, die Schüler, ihre Leser versammelt haben, veröffentlicht. Zwei Gymnasiasten aus Senj haben 1904 in »Pobratim« (No 5 vom 1. XI. 1904, Seite 106; No 7 vom 1. XII. 1904, Seite 153 und No 8 vom 15. XII. 1904) siebenundzwanzig Volksraetsel und Frageraetsel, die sie in den Doerfern Krivi Put und Krmpote bei Senj versammelt haben, veröffentlicht.

Die Raetsel sind in der Hochsprache (ausser jener Teile der Raetselloesungen, in denen der lokale Woertschatz des Bunjevcegebietes gebraucht worden ist) verfasst worden.